

Inż. FRANCISZEK KRZYSIK.

Wycieczka absolwentów Oddz. Las. Pol. Lw. w Karpaty wschodnie.

(Dokończenie.)

Rezerwat cisowy w Książdworze.

Nadleśnictwo Szeparowce położone również w dolinie Prutu, kilka km. na zachód od Kołomyji, ze względu na swe cechy charakterystyczne reprezentuje typ zupełnie odmienny od omawianych dotychczas lasów górskich. Wchodzące w skład nadleśnictwa kompleksy leśne rozłożyły się po obydwóch stronach Prutu na wzgórzach od 320—460 *m* n. p. m. Glebę stanowi ilasta glina z przymieszką wapna, żwiru i łupku; gdzieniegdzie występują nagie skały i trzeciorzędowy piaskowiec karpacki.

Lasy nadleśnictwa reprezentują bardzo ciekawy typ przejściowy. Widzi się tu czyste drzewostany dębowe nie ustępujące w niczem dąbrowom pokuckim i podolskim, obok zaś nich partje jodłowe. Jodła występuje tutaj już to w drzewostanach niemal czystych, już to w pomieszaniu tworząc drzewostany jodłowo-bukowe i jodłowo-grabowe. W przymieszce jednostkowej występuje cały szereg gatunków jak jesion, wiąz, paklon, olsza, jabłoń, trześnia i t. d.

Nadleśnictwo Szeparowce obejmuje 3.351.00 *ha* powierzchni, do wyřębu przypada 59.04 *ha* rocznie, etat zaś roczny przewiduje 2.039 *m*³ dębiny, 937 *m*³ buczyny, 307 *m*³ twardych gatunków liściastych i 6.080 *m*³ drewna iglastego, razem więc 9.363 *m*³ drewna, nie licząc użytków przygodnych.

Największą osobliwością nadleśnictwa jest rezerwat w Książdworze, 14 *km* na zachód od Kołomyji. Rezerwat leży na płn. stokach wzgórza „Spouz“ o wysokości 442 *m* n. p. m., opadającego stromą krawędzią ku dolinie Prutu, położonej o 100 *m* niżej. Rezerwat obejmuje oddziały 31 i 32 o łącznej powierzchni 104.03 *ha*, cisy występują jednak tylko na pow. 70 *ha* stanowiąc podszycie drzewostanu jodłowo-bukowego. Przed wojną ilość cisów obliczano na 30.000, dziś tylko na 20.000, znaczna bowiem ilość uległa zniszczeniu wskutek działań wojennych, oraz braku opieki. Sztuk starych okazałych, wogóle niema; najstarsze i najlepiej rozwinięte okazy nie przekraczają wysokości 10 *m*, a średnicy kilkunastu *cm*. Dużo natomiast spotyka się podrostu kilkunastoletniego, który otoczony odpowiednio unormowaną opieką może się bardzo pięknie rozwinąć.

W r. 1907 przy rewizji lasu część terenu zajętego przez cisy została wydzielona jako las ochronny, ze względu na niebezpieczeństwo usuwisk. Wreszcie w r. 1914 austriackie Ministerstwo Rolnictwa poleciło wydzielić obszar zajęty przez cisy, a użytkowanie na

tym terenie ograniczyć tylko do cięć pielęgnujących i użytków przygodnych. Władze polskie postanowiły utrzymać przy życiu ten rezerwat i w r. 1923 wydzielono cały obszar, na którym cisy występują. Należy się spodziewać, że w najbliższym czasie stanie w sąsiedztwie rezerwatu gajówka, celem konkretnego zabezpieczenia go przed niszczeniem.

Rezerwat cisowy w Kniaźdworze jest największym skupieniem cisów w Europie.

Oprócz obiektów cennych pod względem przyrodniczym zwiedzono w tych stronach tartak turbinowy i parowy w Tłumaczyku, oraz fabrykę celulozy firmy Niziewicz i Hanusz obok Kołomyji.

Jak z powyższego sprawozdania wynika, bilans wycieczki przedstawia się zadowalająco. W ciągu 7 dni poznano tereny leśne szeregu nadleśnictw, zwiedzono 7 przedsiębiorstw przemysłowych, pozatem zapoznano się z szeregiem obiektów technicznych. Wycieczka taka umożliwiająca bezpośrednie zetknięcie się z praktycznym zastosowaniem wiedzy leśnej daje uczestnikom duże realne korzyści, które równoważą długie nieraz godziny teoretycznego studjowania podręczników. To też ze strony uczestników należy się wdzięczność zarówno Organizatorom wycieczki, jak też Zarządom leśnym i Firmom, które współpracą swą odbycie wycieczki umożliwiły.

Wykaz literatury.

- St. Kamiński: Rezerwat z cisami w Kniaźdworze, (rękopis).
 - M. Orłowicz: Przewodnik po Galicji.
 - St. Pawłowski: Geografia Polski.
 - St. Sokołowski: Hodowla lasu.
 - W. Szafer i A. Kozikowski: Limba u źródeł Łomnicy.
 - I. Szczerbowski: Skorowidz leśny.
-
-